

POSTANOWIENIE

18 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 18 listopada 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Zakładu Ubezpieczeń spółki akcyjnej
w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z 29 kwietnia 2024 r., III Ca 752/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. obciąża pozwaną kosztami postępowania kasacyjnego,
pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

(G.N.-J.)

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 12 kwietnia 2023 r. Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda M.K. kwotę 58.836,16 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 12 października 2021 r. do dnia zapłaty oraz orzekł o kosztach procesu.

2. Na skutek apelacji strony pozwanej Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z 29 kwietnia 2024 r. oddalił apelację i rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego.

3. Od wyroku sądu drugiej instancji skargę kasacyjną wywiódł pozwany. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i pkt 4 k.p.c. Podał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w zakresie zarzutu naruszenia art. 236 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c. Ponadto skarżący stwierdził, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne polegające na konieczności odpowiedzi na następujące pytanie: czy sprawcy szkody, który spełnił na rzecz poszkodowanego świadczenie z art. 46 § 2 k.k. pomimo ugody zawartej uprzednio pomiędzy poszkodowanym a ubezpieczycielem (zawierającej oświadczenie poszkodowanego o zrzeczeniu się dalszych roszczeń względem ubezpieczyciela i sprawcy szkody) przysługuje wobec zakładu ubezpieczeń na podstawie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych (art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, art. 822 § 1 k.c.) roszczenie o zapłatę kwoty stanowiącej równowartość tegoż świadczenia, czy też sprawcy przysługuje roszczenie względem poszkodowanego o zwrot świadczenia nienależnego (410 k.c.).

4. Powód wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej a także o zasądzenie od strony pozwanej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in.,

że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

6. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna mimo obszerności wywodów nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 lub 4 k.p.c. uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

7. Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance unormowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywiście naruszenie ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. postanowienie SN

z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12). Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (postanowienie SN z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji. W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (zob. postanowienie SN z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18).

8. Uzasadnienie wniosku skarżącego nie odpowiada tym warunkom. Skarżący twierdzi, że Sąd Okręgowy wydał orzeczenie bez rozpoznania wniosku pozwanego o przeprowadzenie dowodu z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy II K 5/16 Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku na okoliczność treści wniosków oskarżycielki posiłkowej składanych w zakresie żądania zasądzenia na jej rzecz nawiazki oraz ustaleń dokonanych w tym zakresie przez sąd. Skarżący nie podał jednak przekonujących argumentów wskazujących, iż miało to wpływ na rozstrzygnięcie sprawy; ograniczył się do stwierdzenia, iż uwzględnienie tego wniosku dowodowego mogło prowadzić do uzupełnienia postępowania dowodowego oraz że prawdopodobne jest, że Sąd Okręgowy w oparciu o wnioskowany dowód uwzględniłby apelację uznając, że wykonując obowiązek zapłaty nawiazki na podstawie wyroku karnego zapadłego w ww. sprawie powód spełnił świadczenie nienależne. Należy przede wszystkim mieć na względzie, że kwestia nawiazki została prawomocnie rozstrzygnięta. Sądy obu instancji orzekały przy tym mając świadomość, że oskarżyciela posiłkowa otrzymała odszkodowanie od ubezpieczyciela. Wyrok sądu karnego w kwestii zastosowania środka kompensacyjnego wywiera skutki analogiczne jak wyrok sądu cywilnego orzekającego odszkodowanie lub zadośćuczynienie, wiąże zatem również inne sądy (art. 365 k.p.c.). Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, iż sąd orzekający w niniejszej sprawie nie miał możliwości oceny skuteczności orzeczenia nawiazki przez sąd karny i w konsekwencji uznania, że spełnione z tego tytułu

świadczenie było nienależne. Tym bardziej brak argumentów za tym, aby nieuwzględnienie wniosku dowodowego mającego na celu ustalenie określonych uwarunkowań dotyczących rozpoznania w postępowaniu karnym wniosku o orzeczenie nawiązki stanowiło oczywiste naruszenie przepisów postępowania.

9. W niniejszej sprawie nie występuje także istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Kwestię przysługiwania sprawcy szkody, który wykonał obowiązek kompensacyjny orzeczony wyrokiem karnym, roszczenia o zwrot równowartości spełnionego świadczenia względem ubezpieczyciela, należy uznać za rozstrzygniętą w judykaturze. W starszym orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażone zostało stanowisko, iż sprawca wypadku komunikacyjnego, od którego zasądzono nawiązkę na podstawie art. 46 § 2 i art. 48 k.k., nie może domagać się od ubezpieczyciela – na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów – zwrotu nawiązki zapłaconej pokrzywdzonemu (zob. uchwała SN z 21 grudnia 2006 r., III CZP 129/06). Rozstrzygnięcie to zapadło jednak na gruncie wcześniej obowiązujących przepisów, w świetle których nawiązka stanowiła środek karny. Sąd Najwyższy zmienił stanowisko w tej kwestii w uchwale z 13 lipca 2011 r., III CZP 31/11, uznając że sprawca wypadku komunikacyjnego, wobec którego zastosowano środek karny polegający na obowiązku naprawienia szkody (art. 46 § 1 w związku z art. 39 pkt 5 k.k.), może domagać się od ubezpieczyciela – na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów – zwrotu świadczenia zapłaconego na rzecz pokrzywdzonego. Obecnie, wobec uznawania środków kompensacyjnych przewidzianych w art. 46 k.k. za instytucje prawa cywilnego, kwestia ta nie budzi wątpliwości. O istnieniu w niniejszej sprawie istotnego zagadnienia prawnego nie przesądza dodatkowa okoliczność, iż poszkodowany zawarł z ubezpieczycielem ugodę. Kwestia skutków ugody stanowi bowiem problem interpretacyjny w konkretnym stanie faktycznym, który może zostać rozstrzygnięty przez sąd orzekający. W niniejszej sprawie sądy meriti trafnie uznały, iż uгода - jako czynność prawna wywierająca skutki prawne tylko między stronami

- nie powoduje zwolnienia ubezpieczyciela z odpowiedzialności na podstawie umowy ubezpieczenia wobec podmiotu odpowiedzialnego za szkodę.

10. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

11. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

12. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 i art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

(G.N.-J.)

[a.ł]